

9. VESIHUOLTOLAITOS (KIRJANPIDOLLINEN TASEYKSIKKÖ)

9.1. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

HALLINTO

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos on kaupungin muu taseyksikkö, joka vastaa vesihuoltolain mukaisesta vesihuollon järjestämisestä Laitilan kaupungissa omalla toiminta-alueellaan.

Laitilan kaupungin tekninen toimi hoitaa vesihuoltolaitoksen tehtävät. Päätösvalta vesihuoltolaitoksen asioissa, kuten maksuissa sekä toiminnallisissa ja taloudellisissa tavoitteissa, on teknisellä valiokunnalla.

VESIHUOLTOLAITOS

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen talousvesi on laadukasta pohjavettä. Vesihuoltolaitoksella on kuusi vedenottamoa, joista kolmessa on korkean fluoridipitoisuuden vuoksi veden käsittelyä. Lisäksi Eurasta Laitilaan on olemassa yhdysvesijohto, jonka kautta Euran kunnalta ostettu talousvesi johdetaan Laitilaan.

Jätevesi johdetaan siirtoviemäriä pitkin Uuteenkaupunkiin, Vakka-Suomen Veden jätevedenpuhdistamolle käsiteltäväksi. Laitilan kaupungilla ja Uudenkaupungin kaupungilla on sopimus jätevesien käsittelystä Vakka-Suomen Veden Häpönniemen jätevedenpuhdistamon kanssa. Sopimus koskee myös Vakka-Suomen Veden hallinnointia.

MAKSUT, KÄYTTÖ, MYYNTI YM.

Vesihuoltolain mukaisesti vesihuollon ja viemäröinnin maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen laajennus- ja saneerausinvestoinnit sekä käyttökustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

Käyttömaksua peritään kiinteistön käyttämän veden ja poisjohdettavan jäteveden määrän perusteella. Talousveden käyttömaksu v. 2024 oli 1,72 €/m³ (alv 0 %) ja jäteveden 2,63 €/m³ (alv 0 %). Perusmaksu määrytyy kiinteistön vesimittarin koon mukaan (24,84 €/v – 953,16 €/v/laitos (alv 0 %).

Talousvettä toimitettiin 6.339 asukkaalle. Talousvettä laskutettiin yhteensä 486.625 m³. Talousveden myyntituotot olivat 901.139 € (käyttömaksut 837.909 € + perusmaksut 63.230 €). Vesiliittymismaksutulot olivat yhteensä 28.390 €. Uusia vesiliittymissopimuksia tehtiin 12 kpl.

Vedenkäsittelylaitoksilta verkostoon johdettiin talousvettä 394.488 m³. Lisäksi Eurasta ostettiin ja pumpattiin verkostoon pohjavettä 163.468 m³. Laskuttamattoman verkostoon pumpatun veden määrä oli 71.331 m³. Näin vuotovesiprosentti oli 13 %.

Viemäriverkostoon on liittynyt 5.858 asukasta. Jätevettä laskutettiin yhteensä 426.500 m³, sisältää 6809 m³ välpätyä jätevettä. Jäteveden myyntituotot olivat 1.213.503 € (käyttömaksut 1.105.150 € + perusmaksut 56.877 € + sakokaivoliete 51.476). Uusia viemäri liittymissopimuksia tehtiin 15 kappaletta. Viemäri liittymismaksutulot olivat 44.900 €. Jätevettä johdettiin puhdistettavaksi 653.253 m³. Laskuttamattoman jäteveden osuus käsittelystä jätevedestä on 35 %, joka ylittää yleisesti pidetyn toimenpiderajan 20–25 %. Toisaalta vuotovesiprosentti on alle valtakunnan keskiarvon. Verrattuna vuoteen 2023, vuotoveden määrä on pysynyt samana.

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitos myy talousvettä ja vastaanottaa jätevettä Pohjoiskulman vesiosuuskunnalta, jossa on liittyjiä vesijohtoon noin 34 ja viemäriin noin 47 kiinteistöä. Vesiosuuskunta ostaa vesihuoltopalvelut Laitilan kaupungin vesihuoltolaitokselta erillisen sopimuksen perusteella. Veden mittaus tapahtuu

yhdessä liittymispisteessä. Vesihuoltolaitokseen on liittynyt myös Lukujärven vesiosuuskunta, jonka verkosto käsittää ainoastaan talousveden jakelun. Liittyjiä on 57 taloutta (pääasiassa loma-asuntoja).

INVESTOINNIT JA KUNNOSSAPITO

Vesihuoltolaitoksen investointien nettomenot olivat 807.724 €. Uutta vesijohtoverkostoa rakennettiin 505 m ja vanhaa verkostoa saneerattiin 560 m. Uutta viemäriverkostoa rakennettiin 1915 m ja vanhaa verkostoa saneerattiin 510 m.

Vesilaitoksen saneeraustarveselitys päivitettiin vuoden 2023 aikana. Selvityksessä muodostettiin kokonaiskuva vesihuoltoverkostosta, arvio saneeraustarpeen mittaluokasta sekä todennäköisimmistä saneerauskoh-teista ja jatkotoimenpiteistä.

Laitilan kaupungin verkosto on rakennettu pääosin 1970-luvulla, joten suurin saneeraustarve painottuu 2020–2030-luvuille ollen vuosittain noin 0.42 miljoonaa euroa ja kolme kilometriä (keskimääräinen saneerauskustannus noin 140 €/m). Jotta saneeraus määrä tasoittuisi realistisesti toteutettavalle tasolle, verkoston saneerauslaskennassa painottuu nykyinen 2020-vuosikymmen, jonka aikana vesihuoltoverkostoa tulisi saneerata vuosittain vähintään noin 1.3 miljoonalla eurolla vuodessa, eli noin 9 km/vuosi. Tämän jälkeen saneerausvelka olisi saatu haltuun ja vuosittainen saneerausinvestointitarve laskisi alemmalle tasolle. Nykyisin Laitilassa käytetään saneerausinvestointeihin noin 0.5 milj. €/vuosi.

Edellä mainitut summat sisältävät vain olemassa olevan verkoston saneeraukset, joten vesihuoltolaitoksen muut investointitarpeet nostavat tulevien vuosien investointien kokonaissummaa.

Vesihuoltolaitoksen kunnossapidon hoitaa kolme laitost miestä, jotka myös päivystävät. Vesihuoltolaitoksen organisaatiossa tapahtui muutoksia vuoden 2024 kesällä vesihuoltopäällikön irtisanouduttua eikä meneillään olevien yt-neuvottelujen takia paikka saanut täyttölupaa. Elokuusta alkaen teknisen toimen uusi työpäällikkö on osittain hoitanut vesihuoltolaitoksen tehtäviä yhdessä teknisen johtajan ja muun henkilöstön kanssa.

Vesijohtoverkostoa on n. 169 km ja viemäriverkostoa n. 109 km, josta viettoviemäriä on n. 84 km ja paineviemäriä n. 25 km. Jätevesipumppaamoita on 38 kpl.

Vedenjakelun puolella on päivittäistä hoitoa, huoltoa ja säätötoita kuudella vedenottamalla, joista Untamassa, Paltillassa ja Puntarissa on vedenkäsittelylaitos fluoridinhoistolaitteineen (käänteisosmoosijärjestelmä). Laitteet vaativat lähes päivittäisen huollon ja säädön. Ylävesisäiliöitä on 1 kpl ja vesiverkoston paineenkorotusasemia 3 kpl.

TALOUS

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitoksen liikevaihto oli 2.121.136 €. Tuloslaskelma osoittaa alijäämää 210.661 € (v. 2023 alijäämä oli 281.509 €).

Jotta vesihuoltolain mukaiseen vaatimukseen päästään, vesihuoltolaitoksen maksuja korotettiin vuoden 2024 alussa. Perusmaksuja ja veden käyttömaksua korotettiin 10 %, jäteveden käyttömaksua sekä sakokaivo- ja umpisäiliöjätevesimaksua korotettiin 5 %. Lisää korotuksia on tulossa myös 1.1.2025 alkaen.

Vesilaitoksen kirjanpidossa on huomioitu korvaus jäännöspääomasta eli korkoa kaupungin sijoittamalle pääomalle 125.000 €.

VUODEN 2024 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena oli käyttöveden korkea laatu ja vesihuoltolaitoksen positiivinen tulos. Tavoite toteutui käyttöveden laadussa, lukuunottamatta joulukuun kolibakteerilöydystä Paltilan ottamon

lähteessä vedessä. Vedenpumppaus ottamolta lopetettiin ja annettiin verkostoveden keittokehotus. Tulva-vedet vedenottamon alueella ja pohjavesialueella aiheuttivat bakteerin pääsyn raakaveteen.

Tavoitteena on (useamman vuoden periodilla) myös riittävä raakavesikapasiteetti, jonka toteutumista on edistetty selvittämällä uusia raakavesilähteitä Laitilan ulkopuolelta.

YHTEISTYÖHANKKEET

Talousveden osalta yhteistyöhankkeena on Kuninkaan Männyn pohjavesihankkeessa mukana oleminen.

Vuoden 2018 loppupuolella on perustettu Kuninkaan Männyn Vesi Oy, jossa Laitilan kaupunki on osakkaana yhdessä Rauman kaupungin, Euran kunnan ja Kokemäen vesi Oy:n kanssa.

Kuninkaanmännyn Vesi Oy pohjavesihankkeelle on jätetty hakemus vedenottoluvasta v. 2017 aikana. Vedenottolupa on ollut kuulutettavana kesällä 2018 ja siitä on jätetty useita muistutuksia ja lausuntoja. Muistutusten ja lausuntojen perusteella Kuninkaanmännyn Vesi on päättänyt tehdä lisäselvityksiä. ESAVI myönsi yhtiön hakeman vedenottoluvan alkuvuodesta 2023. Luvasta jätettiin useampi valitus Vaasan hao:een. Vaasan hao antoi kesällä välipäätöksen vesilupaan liittyvässä asiassa, yhtiölle ei kuitenkaan myönnetty toiminnan aloituslupaa muutoksenhausta huolimatta. Asian käsittely jatkuu ja lupapäätöstä odotetaan.

Koska pohjavesihankkeen kautta on mahdollista täyttää Laitilan vesitarvetta vasta useiden vuosien päästä, on Euran kunnan kanssa sovittu vedenhankinnasta. Osto Eurasta aloitettiin vuonna 2018 ja vettä ostetaan Eurasta Kuninkaanmännyn Vesi Oy:n vedentoimituksen aloitukseen saakka.

Veden osto Uudenkaupungin Kalannin vedenottamoilta päättyi vuonna 2018. Vesilinja toimii jatkossa kriisiajan varavesilinjana.

Jäteveden osalta Laitilan kaupungilla ja Uudenkaupungin kaupungilla on yhteistyösopimus Vakka-Suomen Veden hallinnoinnista ja jätevesien käsittelystä. Häpönniemen jäteveden käsittelylaitoksen laajennus valmistui vuonna 2019.

VESILAITOKSEN KEHITYSNÄKYMÄT

Laitilan kaupungin vesihuoltolaitosta on pyritty hoitamaan mahdollisimman pienin käyttökustannuksin. Viemäriverkosto pumpaamoineen ja raakaveden käsittelylaitokset vaativat jatkuvaa huoltotyötä. Vesihuoltolaitoksella on päivystys 24/7.

Fluoridia sisältävän pohjaveden puhdistus suodattamalla on käyttökustannuksiltaan kallista. Mahdollinen pohjaveden johtaminen Kuninkaanmännyn suunnasta toisi helpotusta käyttökustannuksiin, joskin se huomattavasti nostaa pääomakustannuksia.

Vesihuoltolaitos on selvittänyt etäluettavien mittareihin siirtymistä epäonnistuneen pilottikokeilun jälkeen. Vaihtoehtoisia toimijoita selvitettiin vuoden 2024 aikana, mutta päätöstä etäluettavista mittareista ei vielä tehty.

Pohjaveden pinnankorkeuksien mittaaminen on automatisoitu etäluettavilla mittalaitteilla.

Jätevesiverkoston runkoviemäriin tiiveys alkaa olla melko hyvällä tasolla. Sateiden yhteydessä jätevesipumppaamoiden virtaamat kasvavat edelleen, joka on merkki siitä, että sadevesiä päätyy myös jätevesiviemäriin. Tehtyjen havaintojen perusteella viemäriin liittyneiltä kiinteistöiltä johtuu huomattavia määriä hulevesiä jäteveden viemäriverkostoon. Kiinteistöjen hule- ja jäteveden viemäröintien kartoitusta tehtiin vuosien 2020 ja 2021 aikana osin konsulttiavusteisesti. Kartoitustulosten perusteella ryhdytään toimenpiteisiin, joilla jätevesiviemäriin johdettujen hulevesien määrä saadaan laskemaan. Korjaustoimenpiteitä vaikeuttaa monilta

alueilta puuttuva hulevesiverkosto. Tätä työtä tehdään myös muiden vesihuollon saneerausurakoiden yhteydessä.

Vesihuoltolaitoksen huoltotilat, varasto ja sosiaalitilat sijaitsevat Vakka-Suomen Voiman omistamassa vuokratilassa. Vuokrakustannukset ovat nostaneet käyttömenoja.

9.2. Vesihuoltolaitoksen tuloslaskelma

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMA

	2024	2023
Liikevaihto	2 118 602,74	1 920 047,34
Valmistus omaan käyttöön	0,00	84,23
Liiketoiminnan muut tuotot	2 533,01	19 392,23
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-455 337,23	-232 572,99
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)	-11 554,00	-9 447,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yht.	-466 891,23	-242 019,99
Palvelujen ostot	-733 071,38	-875 075,73
Materiaalit ja palvelut yht.	-1 199 962,61	-1 117 095,72
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-248 397,85	-254 476,52
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-49 176,19	-50 105,18
Muut henkilösivukulut	-7 222,96	-9 070,05
Henkilöstökulut yht.	-304 797,00	-313 651,75
Poistot ja arvonalentumiset	-531 405,73	-514 723,71
Liiketoiminnan muut kulut	-171 360,63	-151 999,32
Liikeyli-/alijäämä	-86 390,22	-157 946,70
Rahoitustuotot ja -kulut		
Muut rahoitustuotot	1 160,39	1 688,46
Korvaus peruspääomasta	-125 000,04	-125 000,04
Muut rahoituskulut	-430,65	-250,72
Rahoitustuotot ja -kulut yht.	-124 270,30	-123 562,30
Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä	-210 660,52	-281 509,00
Yli-/alijäämä ennen varauksia	-210 660,52	-281 509,00
Tilikauden yli-/alijäämä	-210 660,52	-281 509,00

VESIHUOLTOLAITOKSEN TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-1,1 %	-3,9 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-1,7 %	-6,1 %
Voitto, %	-9,9 %	-14,7 %

Liikelaitoksen tuloslaskelman tunnuslukuja ovat:

Sijoitetun pääoman tuotto, %

= 100 * (Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä + Kunnalle/kuntayhtymälle maksetut korkokulut + Muille maksetut korkokulut + Korvaus peruspääomasta) / (Oma pääoma + Sijoitettu korollinen vieras pääoma + Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)

Korollinen vieras pääoma tarkoittaa liikelaitoksen taseen pitkä- ja lyhytaikaisen vieraan pääoman eriä 1–5 (Joukkovelkakirjalainat, Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta, Lainat kunnalta/kuntayhtymältä, Lainat julkis-yhteisöiltä, Lainat muilta luotonantajilta). Myös ns. nollakorkoiset pitkäaikaiset lainat ovat sijoitettua pääomaa.

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Tunnusluku kertoo liikelaitokseen sijoitetun pääoman tuoton eli mittaa liikelaitoksen suhteellista kannattavuutta. Tunnusluvun vertailtavuutta liikelaitosten kesken voi heikentää se, että pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoarvo saattaa poiketa olennaisesti käyvästä arvosta.

Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen satunnaisia eriä} + \text{Kunnalle maksetut korkokulut} + \text{Korvaus peruspääomasta}) / (\text{Oma pääoma} + \text{Lainat kunnalta/kuntayhtymältä} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset})$$

Myös ns. nollakorkoiset pitkäaikaiset lainat kunnalta otetaan tunnusluvussa sijoitettuna pääomana huomioon.

Tunnusluvun tase-erät lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona.

Tunnusluku kertoo kunnan liikelaitokseen sijoittaman pääoman tuoton. Kunnan sijoittaman pääoman tuottoprosentti ei ole sama asia kuin korvaus peruspääomasta tai sisäinen lainakorko, koska sijoitetun pääoman tuottoprosentin laskennassa otetaan mainittujen erien lisäksi huomioon myös yli-/alijäämäerät sekä poistoero ja vapaaehtoiset varaukset.

Voitto, %

$$= 100 * (\text{Yli-/alijäämä ennen varauksia} / \text{Liikevaihto})$$

Tunnusluku kertoo, kuinka suuren prosentuaalisen osuuden liikelaitoksen yli-/alijäämä ennen varauksia ja veroja muodostaa liikevaihdosta. Jos prosenttiluku on negatiivinen, liikelaitoksen toiminta on tappiollista.

9.3. Vesihuoltolaitoksen rahoituslaskelma

Vuodesta 2023 lähtien vesilaitokselle on laadittu rahoituslaskelma, vaikka vesilaitoksella ei ole omia pankkitilejä. Valtiokonttorin raportointi kuitenkin vaatii myös taseyksiköiltä rahoituslaskelman.

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMA

	2024	2023
Toiminnan rahavirta		
Liikeli-/alijäämä	-86 390,22	-157 946,70
Poistot ja arvonalentumiset	531 405,73	514 723,71
Rahoitustuotot ja -kulut	-124 270,30	-123 562,30
Toiminnan rahavirta yhteensä	320 745,21	233 214,71
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-807 724,27	-775 566,77
Investointien rahavirta yhteensä	-807 724,27	-775 566,77
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	-486 979,06	-542 352,06
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-530 769,15	47 235,70
Korottomien velkojen muutos muilta	457 110,76	183 997,44
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	-73 658,39	231 233,14
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-73 658,39	231 233,14
Rahavarojen muutos	-560 637,45	-311 118,92
Rahavarat jakson alussa	-2 070 252,45	0,00
Rahavarat jakson lopussa	-2 630 889,90	-311 118,92

VESIHUOLTOLAITOKSEN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
Toim. ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	-1 029 331	-542 352
Investointien tulorahoitus, %	39,7 %	30,1 %
Laskennallinen lainanhoitokate	0,00	0,00
Lainanhoitokate	0,00	0,00
Kassan riittävyys, pv	368	46
Quick ratio	-1,73	-4,66
Current ratio	-1,73	-4,66

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Rahoituslaskelman välitulokseksi Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoittona on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 \cdot (\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} - \text{Tuloverot}) / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus % -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu varsinaisella tulorahoituksella (ilman satunnaisia tuloja). Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

LAINANHOITO**Laskennallinen lainanhoitokate**

$(\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman erään Ylijäämä(alijäämä) ennen satunnaisia eriä lisätään korkokulut ja poistot ja arvonalentumiset ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Luotettavan kuvan liikelaitoksen lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Liikelaitoksen lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Liikelaitos voi halutessaan esittää myös todellisten lainanlyhennysten mukaisesti lasketun lainanhoitokateen.

Lainanhoitokate

= $(\text{Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä} + \text{Poistot ja arvonalentumiset} + \text{Korkokulut} - \text{Tuloverot}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos liikelaitoksen lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhenys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

MAKSUVALMIUS**Kassan riittävyys (pv)**

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Liikelaitoksen maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa liikelaitoksen rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä

rahat ja pankkisaamiset. Liikelaitoksilla tunnuslukuun voi vaikuttaa mm. yhdystilin käyttö. Liikelaitoksen ja keskuskassan välinen yhdystili esitetään taseryhmässä Saamiset kunnalta/kuntayhtymältä, jolloin liikelaitoksilla ei ole välttämättä lainkaan omia rahavaroja. Kassasta maksut kootaan seuraavista liikelaitoksen tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

- Tuloslaskelmasta: Materiaalit ja palvelut+Henkilöstökulut+Liiketoiminnan muut kulut-Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys-Valmistus omaan käyttöön+Korkokulut kunnalle/kuntayhtymälle+Korkokulut muille+Korvaus peruspääomasta+Tuloverot+Muut rahoituskulut
- Rahoituslaskelmasta:Investointimenot+Antolainasaamisten lisäys kunnalle/kuntayhtymälle+Antolainasaamisten lisäys muille+Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle/kuntayhtymälle+Pitkäaikaisten lainojen vähennys muille

Kassan riittävyys voidaan esittää myös kuukausittaisena lukusarjana tai graafisesti. Rahavarojen määränä käytetään tällöin joko kuukauden päiväkohtaista keskisaldoa tai valittua kuukauden määräpäiväsaldoa. Kassasta maksuina käytetään kuukauden kassasta maksuja ja päiväkertoimenä 30 pv.

Quick ratio

= (Rahat ja pankkisaamiset + Rahoitusarvopaperit + Lyhytaikaiset saamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Quick ratio eli maksuvalmiussuhde kertoo, miten hyvin lyhytaikaisesti sidotuilla varoilla pystytään kattamaan lyhytaikaiset velat. Tunnuslukua voidaan vertailla vain saman toimialan liikelaitosten kesken. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 1, tyydyttävä: 0,5–1, heikko: alle 0,5

Current ratio

= (Vaihto-omaisuus + Lyhytaikaiset saamiset + Rahoitusarvopaperit + Rahat ja pankkisaamiset) / (Lyhytaikainen vieras pääoma – Saadut ennakot)

Current ratio eli käyttöpääomasuhde kertoo nopeakiertoisen omaisuuden ja nopeakiertoisten velkojen suhteen. Tunnuslukua voidaan parhaiten vertailla saman toimialan liikelaitosten kesken, mutta se sopii quick ratio -tunnuslukua paremmin myös eri toimialojen yritysten vertailuihin. Tunnusluvun luokitusasteikko: hyvä: yli 2, tyydyttävä: 1–2, heikko: alle 1

9.4. Vesihuoltolaitoksen tase

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE - VASTAAVAA

	2024	2023
VASTAAVAA		
A Pysyvät vastaavat		
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	25 774,85	25 774,85
2. Rakennukset	332 414,92	366 431,51
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	8 703 582,33	9 165 556,42
4. Koneet ja kalusto	47 901,47	83 316,52
5. Muut aineelliset hyödykkeet	74 524,07	74 524,07
6. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	876 154,30	68 430,03
II Aineelliset hyödykkeet yhteensä	10 060 351,94	9 784 033,40
III Sijoitukset		
4. Muut saamiset	23 050,00	23 050,00
III Sijoitukset yhteensä	23 050,00	23 050,00
A Pysyvät vastaavat yhteensä	10 083 401,94	9 807 083,40
C Vaihtuvat vastaavat		
II Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	-1 661 297,95	-1 377 160,02
4. Muut saamiset	487 942,77	0,00
II Saamiset yhteensä	-1 173 355,18	-1 377 160,02
C Vaihtuvat vastaavat yhteensä	-1 173 355,18	-1 377 160,02
VASTAAVAA YHTEENSÄ	8 910 046,76	8 429 923,38

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASE - VASTATTAVAA

	2024	2023
VASTATTAVAA		
A Oma pääoma		
I Peruspääoma	4 672 537,52	4 672 537,52
IV Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	702 155,77	749 991,86
V Tilikauden yli-/alijäämä	-210 660,52	-281 509,00
A Oma pääoma yhteensä	5 164 032,77	5 141 020,38
E Vieras pääoma		
Korottomat		
9. Muut velat / liittymismaksut	3 066 388,83	2 993 412,00
Korottomat		
7. Ostovelat	197 404,51	295 491,00
8. Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä	482 220,65	0,00
E Vieras pääoma yhteensä	3 746 013,99	3 288 903,00
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	8 910 046,76	8 429 923,38

VESIHUOLTOLAITOKSEN TASEEN TUNNUSLUVUT

	2024	2023
Omavaraisuusaste, %	58,0 %	61,0 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	176,6 %	169,6 %
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 euroa	491	468
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	58	56
Lainakanta 31.12., 1 000 euroa	0	0
Lainakanta 31.12., euroa/asukas	0	0
Lainat ja vuokravastuut, 31.12. 1 000 euroa	0	0
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	0	0
Lainasaamiset, 1 000 euroa	0	0
Asukasluku	8 488	8 441

Kunnallisen liikelaitoksen taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat liikelaitoksen omavaraisuutta, kertynyttä yli- tai alijäämää ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa liikelaitoksen vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon liikelaitoksen käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden liikevaihdosta, liiketoiminnan muista tuotoista sekä tuesta ja avustuksesta kunnalta/kuntayhtymältä.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku liikelaitosten välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet liikelaitoksella on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko liikelaitoksella on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat + Korottomat velat kunnalta/kuntayhtymältä)

Liikelaitoksen lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla, osto-, siirto- ja muilla veloilla sekä korottomilla veloilla kunnilta/kuntayhtymiltä. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liikelaitoksen liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen

9.5. Vesihuoltolaitoksen liitetiedot**9.5.1. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot****SUUNNITELMAN MUKAISTEN POISTOJEN POISTOMENETELMÄT JA POISTOAJAT**

Käyttöomaisuuden poistojen määrittämisessä on käytetty kaupunginvaltuuston hyväksymää poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioitun taloudellisen pitoajan mukaan. Arvioitut poistoajat ja niitä vastaavat poistomenetelmät on esitetty seuraavassa taulukossa. Poistoajakoja lyhennettiin vuonna 2013. Lyhennettyjen poistoajakojen otsikon perässä lukee vuosi 2013. Ennen kyseistä vuotta valmistuneissa kohteissa on pidemmät poistoajat.

POISTOAJAT JA -MENETELMÄT

Käyttöomaisuuden laji	Poisto aika	Poistomenetelmä
Tietokoneohjelmistot	3 v.	Tasapoisto
Luonnonvarat		Ei poistoa
Rakennukset		
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30 v.	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset 2013	20 v.	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Muut maa- ja vesirakenteet	30 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, vedenjak. verkko	40 v.	Tasapoisto
Vedenjakeluverkosto 2013	30 v.	Tasapoisto
Viemäriverkosto 2013	30 v.	Tasapoisto
Johtoverkostot, viemäriverkko	40 v.	Tasapoisto
Muut kiinteät koneet ja laitteet	20 v.	Tasapoisto

Koneet ja kalusto		
Kulj.väl. kuorma-, paketti- ja henk.autot	5 v.	Tasapoisto
Kuljetusvälineet 2013	4 v.	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto, mu ut kev.koneet	5 v.	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto, ATK-laitteet	3 v.	Tasapoisto
Irtaimisto, muut laitteet ja kalusto	3 v.	Tasapoisto

MUUTA HUOMIOITAVAA

Vesilaitoksen tuloslaskelman esitystapaa on muutettu. Vesilaitoksen viralliseen tuloslaskelmaan on edelliseltä tilintarkastajalta saatujen ohjeiden mukaan otettu vuosina 2021–2023 vain ulkoiset luvut. Ohjeiden (lausunto vesihuoltolain muutosten vaikutuksista kunnallisten vesihuoltolaitosten kirjanpitoon ja tilinpäätökseen 2015 ja yleisohje kunnallisen liikelaitoksen kirjanpidollisesta käsittelystä 2013) tarkistuksen jälkeen ja nykyisen tilintarkastajan näkemyksen mukaan vuodesta 2024 lähtien vesilaitoksen tuloslaskelmaan on otettu mukaan myös sisäiset luvut. Muutoksen takia vesihuoltolaitokselle on tehty uudet laskelmat. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä esitetyt vuoden 2023 vertailuluvut eivät täsmää vuoden 2023 tilinpäätöksessä esitettyihin lukuihin. Vesihuoltolaitoksen toiminnot esitetään tilinpäätöksessä liikelaitoksen tuloslaskelmakaavaa käyttäen.

9.5.2. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Ei ilmoitettavaa

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Ei ilmoitettavaa

9.5.3. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

OMAN PÄÄOMAN ERITTELY

	2024	2023
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	702 155,77	749 991,86
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	702 155,77	749 991,86
Tilikauden ylijäämä/ alijäämä	-210 660,52	-281 509,00
Oma pääoma yhteensä 31.12.	491 495,25	468 482,86

PITKÄAIKAISET VELAT

Ei ilmoitettavaa

MUUT PITKÄAIKAISET VELAT

Ei ilmoitettavaa

MUUTA HUOMIOITAVAA

Vesihuoltolaitoksen vuoden 2022 tilikauden ylijäämä oli kirjautunut virheellisesti kahteen kertaan edellisten tilikausien ylijäämän tilille. Ylimääräinen kirjaus on mitätöity vuoden 2024 taseessa.

Vesilaitoksen viralliseen tuloslaskelmaan on edelliseltä tilintarkastajalta saatujen ohjeiden mukaan otettu vuosina 2021–2023 vain ulkoiset luvut. Ohjeiden (lausunto vesihuoltolain muutosten vaikutuksista kunnallisten vesihuoltolaitosten kirjanpitoon ja tilinpäätökseen 2015 ja yleisohje kunnallisen liikelaitoksen

kirjanpidollisesta käsittelystä 2013) tarkistuksen jälkeen ja nykyisen tilintarkastajan näkemyksen mukaan vuodesta 2024 lähtien vesilaitoksen tuloslaskelmaan on otettu mukaan myös sisäiset luvut. Muutoksen takia vesihuoltolaitokselle on tehty uudet laskelmat ja korjaukset omaan pääomaan. Kirjaustavan muutos lisää kertynyttä ylijäämää 252 663,90 euroa. Vesihuoltolaitoksen toiminnot esitetään tilinpäätöksessä liikelaitoksen tuloslaskelmakaavaa käyttäen.

9.5.4. Muut liitetiedot

HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ

Vesihuoltolaitoksen henkilöstömäärä vuoden 31.12.2024 oli 4 henkilöä (31.12.2023: 5 henkilöä).

	2024	2023
Palkat ja palkkiot	-248 398	-254 609
Eläkekulut	-49 176	-50 105
Muut henkilösivukulut	-7 223	-8 937
Yhteensä	-304 797	-313 652
Henkilöstön lukumäärä	4	5